

УДК 378.147+614.253.4

ПЕДПРОЦЕС ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ШКОЛИ, ЯК МИ ЙОГО БАЧИМО (авторські роздуми)

Гончар М.Г., Пиптюк О.В., Кучірка Я.М., Пиптюк В.О.

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет», кафедра хірургії стоматологічного факультету, м. Івано-Франківськ, Україна, e-mail: ripalex@gmail.com

Резюме. Хто він – сучасний викладач медичного вузу? У роботі акцентується увага на викладача і представлені роздуми щодо того, як має себе поводити молодий викладач, який щойно приступив до своєї діяльності. З чого слід починати? З Вашої психологічної сумісності з викладацькою роботою, для того щоб не виникало багато несуттєвих запитань, необхідно уважно вивчити всі ті регламентуючі документи, якими керується в своїй роботі весь колектив університету, факультету. Із них можна почерпнути відповіді на запитання, який зовнішній вигляд має мати студент медичного університету, які його зобов'язання, правила поведінки на парі і т. д.

Коли Ви були студентом, то не завжди були задоволені своїми викладачами. Але Ви ж звичайно кращі за них. Ви обов'язково досягнете успіху і будете популярними серед багатьох студентів, коли будете мати на меті розвивати талант викладача вищої медичної школи.

Ключові слова: педагогіка, викладач, навчання

«Хто рухається вперед у науках, але відстає в моральності, той більше йде назад, ніж вперед». (Арістотель) [1].

Соціальне замовлення суспільства і держави в цілому ставить високі вимоги до викладачів вищої медичної школи у формуванні громадянина і патріота, цілеспрямованої і активної особистості [2, 3]. Основними ознаками сучасного освітнього менеджменту є інноваційність управління, міждисциплінарність, інтегративність, інформаційна відкритість [4].

Переважає більшість робіт з педагогіки акцентує свою увагу на студентах, на їх здібності, вмінні сприймати необхідний матеріал, бажанні вчитися. Але ще М.І. Пирогов у свій час (1841) говорив, що «навчити студента розбиратися в діагностиці та лікуванні хворих можна тільки тоді, коли використовуються для

цього ті знання, які він (викладач) набув протягом усього періоду навчання» [5].

Ми хочемо в цій роботі зробити акцент не на студентів, а на викладачів.

Хто він – сучасний викладач медичного вузу? Як правило, це фахівець, який має декілька дипломів – лікаря, кандидата або доктора наук, доцента і навіть професора. Немає диплома педагога вищої школи, так як його просто не існує, бо відсутня система підготовки вузівських педагогічних кадрів. Які ж є шляхи?

Шлях перший – офіційний, регламентований формою аспірантури. Однак і цей шлях підготовки педагогів-медиків далекий від досконалості. Кому віддають перевагу при відборі до аспірантури? Найчастіше вчорашнім відмінникам навчання, які виявили схильність до наукової роботи, активним громадським діячам. Іноді це лікарі, які вбачають свою роботу лише в передачі своїх знань і навиків студентам.

Шлях другий – «школа молодого викладача». На жаль, більшість із них починають розуміти, для чого вона була їм надана лише тоді, коли вже все закінчилося. І в першому, і в другому випадках молоді викладачі надають перевагу написанню і захисту дисертаційної роботи. Значно менше часу вони приділяють професійному вдосконаленню і навчальному процесу. На цей період часу викладачі замість живого спілкування зі студентами керуються виключно методичними розробками, інструкціями і рекомендаціями, що перетворюють заняття в сухий практицизм. Звідки у майбутніх медиків можуть зароджуватися моральні основи лікування, якщо вони поховані самою дидактичною установкою підготовки лікарських кадрів?

Третій шлях – це підготовка методичних матеріалів на практичне заняття. Є ще така річ, як Повний Методичний Комплект, коротко ПМК. Це така папка на предмет, в якій повинні лежати документи, підготовлені за стандартами міністерства і вузу, і ці документи

будете оформлювати і наповнювати інформацією Ви! Ці папки будуть періодично перевірятися різними комісіями і, якщо будуть виявлені недоліки, а вони обов'язково будуть виявлені, то Ви будете змушені їх виправляти. А через деякий час Вам доведеться все переробляти, тому що змінилися стандарти і робочі програми. Але будьте певні – виконана робота не проходить даром, якщо викладач підходить до вирішення цього питання творчо, то в процесі написання для себе сам черпає багато нового і з часом починає чітко розуміти схему поведінки на занятті, зможе більше уваги приділяти навчанню практичним навичкам, таким чином зацікавлюючи студентів.

Відбувається методична нарада кафедри. Заслуховується одне питання – якість проведення практичного заняття молодим викладачем. Виступають професори, доценти, які проводили взаємовідвідування, вони роблять численні зауваження щодо ведення заняття. Відмітили дві позитивні сторони: доброзичливе ставлення викладача до студентів і глибоке знання предмета заняття.

І так з самого початку. Прийшов молодий викладач у колектив ВНЗ, кафедру, специфічний підрозділ, який характеризується своїм складом і призначенням.

По-перше, в ньому багато високоінтелектуальних людей, які мають вчені ступені та звання, володіють великим життєвим і педагогічним досвідом.

По-друге, кафедра – колектив однодумців, які вирішують складні та багатогранні завдання навчання і виховання майбутніх фахівців, де широко обговорюються навчальні та методичні питання і рішення по них приймаються шляхом голосування. На цьому етапі перед викладачем стоять завдання знайомства і входження в колектив кафедри, достеменно вивчення тієї дисципліни, яку йому доведеться викладати. Ці завдання вирішуються в період, коли він не має ні професійної, ні педагогічної індивідуальності. Дати рекомендації, як поводитися в колективі, практично неможливо, але такі елементи в поведінці, як працьовитість, відсутність метушливості, високий ступінь такту і збалансованості своєї поведінки, правильно вибраний тон для спілкування з членами кафедри самі по собі викликають повагу. Початківець викладач повинен чітко розуміти, що в цих умовах для придбання педагогічної майстерності потрібен не один рік напруженої роботи.

З чого слід починати: з Вашої психологічної сумісності з викладацькою роботою. Надалі, для того щоб не виникало багатьох

несуттєвих запитань, необхідно уважно вивчити всі ті регламентуючі документи, якими керується в своїй роботі весь колектив університету, факультету. Із них можна почерпнути відповіді на запитання, який зовнішній вигляд має мати студент медичного університету, які його зобов'язання, правила поведінки на парі і т. д.

А хто ж допоможе? Тільки досвідчений викладач. Молодого викладача, як маленьку дитину, треба вчити з перших кроків, не кидати його «з моста в річку – вплив чи ні». З першого дня роботи він має бути закріплений за викладачем з великим стажем роботи – професором чи доцентом. Має бути присутнім на його практичних заняттях і лекціях. Після кожного такого заняття повинен проходити його аналіз із запитаннями і відповідями, як з одного, так і з іншого боку. Другий шлях підвищення кваліфікації викладача – це взаємовідвідування занять. Саме відвідуючи заняття своїх колег, робиш певні висновки – що тобі імпонує в стилі проведення заняття різними викладачами. Як немає однакових хвороб, так і немає однакових стилів проведення заняття. А ти маєш вибрати свій стиль заняття, згідно зі своїм, особистим баченням, не забуваючи, що крім знання теорії, студент повинен оволодіти практичними навичками. Тому, уніфікованим є проведення заняття згідно з методичною розробкою. Наступний крок навчання – це бути присутнім на лекціях, які читає професор. Не тільки для того, аби навчитися читати лекції в майбутньому, а для того, щоб під час проведення практичного заняття дотримуватися версії погляду професора на етіологію, патогенез, лікування того чи іншого захворювання. Ці процеси, як правило, мають не одне, а декілька наукових поглядів на одну і ту ж патологію. Але всі викладачі кафедри повинні дотримуватися одностайного погляду, якого дотримується керівник кафедри.

Ще одне складне питання – адаптація викладача до студентів, а не навпаки. Прийшовши на заняття, викладач бачить 10 студентів, одягнутих в однакові білі халати, шапочки, тапочки. А обличчя різні, і характер у кожного студента свій, особистий. Це стосується і відношення до занять, і дотримання етики і деонтології, політичних поглядів, різного інтелекту. Один прагне відповідати і навіть підказує іншим, другий мовчить внаслідок вродженої соромливості або вихованості, а третій – не підготувався. Як себе повести в цій ситуації. Єдиного рецепту немає. У кожному випадку треба підібрати «ключик» до кожної особисто-

сті. Єдине, чого не можна собі дозволити, – це принижувати гідність студента.

Молодий викладач має невелику різницю у віці зі своїми студентами. Зі свого боку, Ви такий весь із себе розумний і крутий. А з боку студентів, Ви їх одноліток, який для них є викладачем. Ви отримуєте некеровану аудиторію, частина з якої звертається до Вас на ти і взагалі не сприймає Вас як викладача. Пройде деякий період часу, і Ви зіткнетесь з іншою віковою проблемою: коли Ви для Ваших студентів будете «годитися в батьки», а належної поваги, як до батьків, Ви не будете отримувати. Що сказати, змиріться, але себе поважайте. Ваша компетентність буде оцінена тільки дуже невеликою кількістю зацікавлених в знаннях студентів. Для всіх інших Ви точно такий же. І все, що їм треба від Вас, це без проблем отримати залік і скласти іспит.

Ви пам'ятаєте себе на лекціях, коли ви ще були студентом? Чи бувало таке, що Ви на них засинали, розмовляли з сусідом, не могли висидіти півтори години, спізнювалися або взагалі не ходили? Ось тепер Ви лектор, у якого студенти сплять на лекціях, розмовляють одночасно з Вами і також голосно, і якщо Ви один, то їх багато... І точно так само, як і Ви колись, не можуть зосередитися на Вашому монолозі, спізнюються або взагалі не приходять. Ну як? Подобається? Сумніваюся! Нічого не змінилось!

У чому ж справа? Все досить просто, потрібно тільки розуміти, що лекція – донесення новітньої, ще не опублікованої інформації з перших уст. Коли Ви не є першоджерелом інформації, і в аудиторії невелика кількість зацікавлених осіб, то лекція перетворюється на монолог на тлі студентської балаканини. Зазвичай, найбільш зацікавлені в лекції сідають на ті місця, куди дивиться лектор, це перші два ряди, інші акумулюються подалі. Тут необхідно бути терплячим, не дозволяти собі зриватися і кричати на аудиторію, яка Вас не слухає, налаштуйтеся милостиво і знайдіть шляхи вгамування студентів (переключитися короткочасно на іншу тему, поспілкуватися із аудиторією, зрештою, підняти найбільш «виразного» студента і провести з ним діалог).

Як зробити заняття цікавим. І це залежить від викладача. Кожна інтелігентна людина (а викладач саме до них і належить) багато читає і не тільки спеціальну, а й популярну, художню літературу, газети. Читати треба не тільки з метою підвищення свого інтелекту, а для того, щоб включати вислови з художньої літератури в педпроцес. Якщо дотримуватися вищеописаних порад, то кожне практичне за-

няття не стане для викладача навантаженням, а цікавим педагогічним процесом.

В педагогічній роботі є такий психологічний феномен, «як планка якості», це певний рівень якості викладання, у кожного він свій. Коли Ви працюєте нижче цього рівня, то виникають проблеми у вигляді «професійного вигорання», апатія, втрата інтересу до роботи і розвитку.

Коли Ви були студентом, то не завжди були задоволені своїми викладачами. Але Ви ж звичайно кращі за них. Ви обов'язково досягнете успіху і будете популярними серед багатьох студентів, коли будете мати на меті розвивати талант викладача вищої медичної школи.

Література:

1. Мацько Л. І. Риторика / Л.І. Мацько, О.М. Мацько / Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Київ. – Вища школа. – 2006. – 118 с.
2. Матвіїв М. Я. Методологія та організація маркетингового менеджменту в сфері вищої освіти. / М.Я. Матвіїв / – Т.1, Економічна думка. – 2005. – 560 с.
3. Курдянд З.Н. Педагогіка вищої школи. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін. / Навчальний посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання. – 2005. – 399 с.
4. Товканець О.С. Теоретичні аспекти освітнього менеджменту вищого навчального закладу / О.С. Товканець / Науковий вісник Ужну. – Серія «Педагогіка, соціальна робота». – 2013. – Випуск 32. – С.195-197.
5. Іноземцев В.І. М.І. Пирогов: провідна роль професіоналізму вчителя у здійсненні заохочень і покарань учнів / В.І. Іноземцев / Педагогічні науки. – 2013. – № 1 (57). – С.150-156.

УДК 378.147+614.253.4

ПЕДПРОЦЕС ВИСШЕЙ МЕДИЦИНСКОЙ ШКОЛЫ, КАК МЫ ЕГО ВИДИМ (авторские размышления)

Гончар М.Г., Пыптюк А.В., Кучирка Я.М., Пыптюк В.А.

ДВНЗ «Ивано-Франковский национальный медицинский университет», кафедра хирургии стоматологического факультета, г. Ивано-Франковск, Украина, e-mail: pupalex@gmail.com

Резюме. Кто он – современный преподаватель медицинского вуза? В работе обращается внимание на преподавателя, и представлены размышления о том, как должен себя вести молодой преподаватель, который только приступил к своей деятельности. С чего следует начинать?

С Вашей психологической совместимости с преподавательской работой, чтобы не возникало много несущественных вопросов, необходимо внимательно изучить все регламентирующие документы, которыми руководствуется в своей работе весь коллектив университета, факультета. Из них можно получить ответы на вопросы, какой внешний вид должен иметь студент медицинского университета, какие его обязательства, правила поведения на паре и т.д.

Когда Вы были студентом, то не всегда были довольны своими преподавателями. Но Вы-то конечно лучше их. Вы обязательно добьетесь успеха и будете популярны среди многих студентов, когда будете иметь цель развивать талант преподавателя высшей медицинской школы.

Ключевые слова: педагогика, преподаватель, учеба

UDC 378.147+614.253.4

PEDAGOGICAL PROCESS IN HIGHER MEDICAL SCHOOL THE WAY WE SEE IT (authors' ideas)

M.G. Gonchar, O.V. Pyptiuk,
J.M. Kuchirka, V.O. Pyptiuk

SHEI "Ivano-Frankivsk National Medical University", surgery department of stomatological faculty, Ivano-Frankivsk, Ukraine, e-mail: pupalex@gmail.com

Abstract: Who is he - a modern teacher of a medical university? In this work we draw your attention to a teacher and represent our ideas about how should the young teacher behave who has just started up his work. The main signs

of modern educational management are ruling innovations, interdisciplinarity and broad information. What should he start with? - His psychological compatibility with teaching work. There is no diploma for a teacher of higher school, because there is no education system for higher school teachers.

From the first day at work he must have a supervisor who has great work experience. There are no similar diseases as there are no similar styles of teaching. He must choose his own style of teaching according to his own ideas and don't forget that students have to know not only theory but they need to get practical skills. That is why methodological recommendations are written for unification of lessons. To have less not essential questions they need to study profoundly all regulatory documentations which are used by authority of university and faculties. There they can find the answers about how should medical student look like, their rights and responsibilities, behavior during studying process, etc. Majority of works on Pedagogics focus their attention on students, on their skills. Long time ago (in 1841) M.I. Pirogov said "You can teach students of diagnostics and treatment only in case You use the knowledge acquired during the period of your education. Coming to a lesson, a teacher sees 10 students in similar special clothes but they are individuals, they have completely different intelligence, temper, behavior, politics and religion views. One of them wants to talk a lot, another is shameful by nature and the other is not ready for the lesson. What should you do in this situation? There is no special recipe. You need to find a key to every individual. Also you should never humiliate student's dignity!

You were not always satisfied with your teachers, while you were a student. But you are better than they were! You will reach a success and popularity among students by all means, only if you have the aim to develop your talent of a teacher of higher medical school.

Key words: pedagogics, teacher, education.

Стаття надійшла до редакції 23.11.2017 р.